

Nowe podejście do rewitalizacji

Agnieszka Siłuszek
Departament Polityki Przestrzennej
Ministerstwo Rozwoju

Warszawa, 20 stycznia 2016 r.

Rewitalizacja w latach 2007-2013

W perspektywie finansowej 2007-2013 główny strumień wsparcia dotyczył:

- rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich,
- infrastruktury mieszkalnictwa.

Wydatki dla wszystkich RPO 2007-2013*

- Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji – 7,96 mld zł
(w tym dofinansowanie UE – 4,6 mld zł)
- Infrastruktura mieszkalnictwa – 619 mln zł (w tym dofinansowanie UE – 286 mln zł)

Łącznie wydatki z obu kategorii – **8,58 mld zł** (w tym dofinansowanie UE – 4,9 mld zł)

* Wydatki wg umów o dofinansowanie stan na 2014 r.

Doświadczenia pozytywne:

- wiele ważnych, dobrych przedsięwzięć
 - zmiany w centrach miast, zahamowanie negatywnych zjawisk,
 - interwencje w substancję mieszkaniową, poprawa warunków życia,
 - poprawa stanu zabytków, podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.
- włączenie finansowania zwrotnego do działań rewitalizacyjnych

ALE niejednokrotnie:

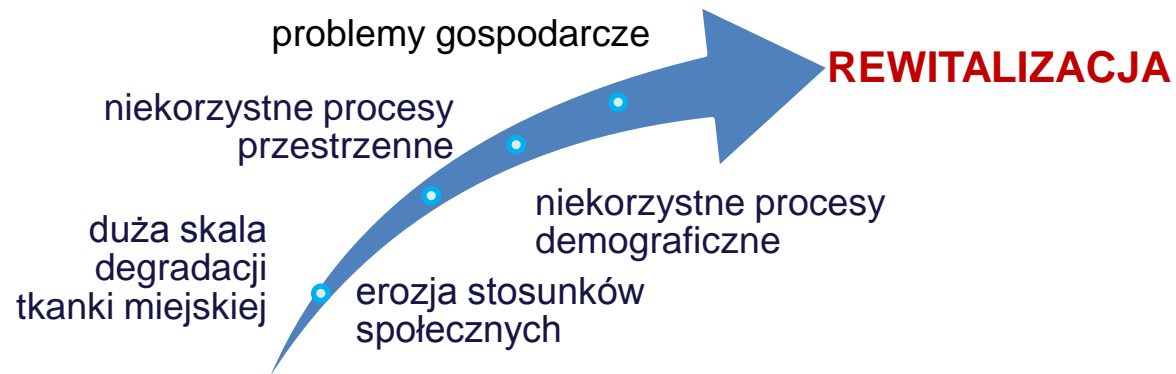
- nadużywanie pojęcia „rewitalizacja”,
- rozproszenie działań,
- słaby nacisk na przedsięwzięcia „miękkie”,
- fragmentaryczność działań (brak kompleksowości),
- słaba partycypacja społeczna,
- niedostateczna diagnoza kryzysu oraz jego przyczyn,
- niska skuteczność wobec grup wykluczonych.

Wnioski dla perspektywy 2014-2020 (i dla rewitalizacji w ogóle):

- konieczność zwiększenia **koordynacji i spójności** projektów rewitalizacji,
- potrzeba **promowania (wymuszania) zintegrowanego podejścia** i działań na rzecz **trwałości** efektów,
- podnoszenie znaczenia **kwestii społecznych i gospodarczych** w rewitalizacji,
- **koncentracja** na najważniejszych obszarach problemowych,
- poszerzanie możliwości **montażu finansowego** na rzecz rewitalizacji,
- potrzeba znacznego wsparcia **zdolności instytucjonalnych**.

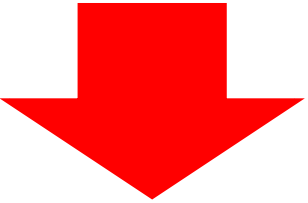
Dlaczego rewitalizacja musi być ważną częścią myślenia o mieście?

- promowanie idei „**powrotu do miast**” (zwartych, niskoemisyjnych, przyjaznych do życia),
- czynnik warunkujący **rozwój i poprawę warunków życia**,
- narzędzie **hamowania wielu niekorzystnych zjawisk** i zapobiegania ich skutkom,
- realizacja priorytetu *brownfield* ponad *greenfield*,
- kompleksowe, zintegrowane podejście

Struktura nowego podejścia do rewitalizacji

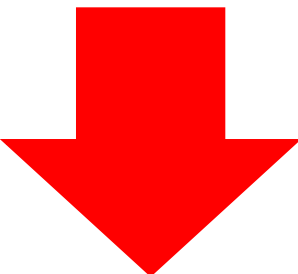
BAZA: Krajowa Polityka Miejska 2023

FUNDUSZE EUROPEJSKIE
(Wytyczne w zakresie
rewitalizacji w programach
operacyjnych na lata
2014-2020)

**FUNDUSZE, INSTRUMENTY
KRAJOWE**
- profilowane i
optymalizowane pod kątem
rewitalizacji

**INFORMACJA, EDUKACJA I WSPARCIE
MERYTORYCZNE**
projekty pilotażowe, wymiana dobrych
praktyk, publikacje, warsztaty, szkolenia,
centra wiedzy

UZUPEŁNIENIE: ROZWIĄZANIA LEGISLACYJNE
Ustawa o rewitalizacji, inne regulacje

**KRAJOWA POLITYKA MIEJSKA 2023 (KPM)
przyjęta przez Radę Ministrów
w dniu 20 października 2015 r.**

**ZAKRES
DOKUMENTU:**

Rewitalizacja jeden z 10 wątków = elementów polityki skierowanej na zrównoważony rozwój miast i poprawę jakości życia w obszarach zdegradowanych

ADRESACI:

Wszyscy uczestnicy życia w mieście: władze, mieszkańcy, przedsiębiorcy etc.

**PRZEDSTAWIA
ONA M.IN.:**

Kierunki działań Rządu oraz instytucji podległych względem miast w kontekście rewitalizacji

Wskazanie pożądaných kierunków działań dot. prowadzenia działań rewitalizacyjnych na poziomie lokalnym → sformułowanie klarownej płaszczyzny odniesienia dla relacji rząd/ samorząd w odniesieniu do zagadnień objętych tematyką KPM

WYTYCZNE W ZAKRESIE REWITALIZACJI w programach operacyjnych na lata 2014-2020

TO:

Ramowy dokument **warunkujący** wydawanie środków unijnych na lata 2014-2020 na przedsięwzięcia rewitalizacyjne

ADRESACI:

Instytucje zarządzające regionalnymi i krajowymi programami operacyjnymi

DOTYCZĄ:

Kryteriów i wymogów, jakie muszą spełniać projekty rewitalizacyjne, które ubiegają się o wsparcie ze środków UE.

Główny nacisk został położony na odpowiednie przygotowanie programów rewitalizacji stanowiących wymóg konieczny uznania projektu z niego wynikającego za „rewitalizacyjny”

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

- Ujednoczenie **warunków realizacji** projektów rewitalizacyjnych oraz **koordynacja wsparcia** dla nich w ramach RPO i KPO
- Ramowy charakter dokumentu – IZ RPO mogą przygotowywać **wytyczne programowe** uwzględniające specyfikę regionalną
- Uporządkowanie pojęć
 - Rewitalizacja
 - Program rewitalizacji
 - Stan kryzysowy
 - Obszar zdegradowany
 - Obszar rewitalizacji
 - Projekt rewitalizacyjny
- Ułatwienie monitorowania (także agregowania) wydatków ze środków UE na rewitalizację

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

- Wymogi wobec projektu rewitalizacyjnego
 - **wynika** z obowiązującego programu rewitalizacji
 - **program rewitalizacji spełnia wymagania** względem określonych cech i elementów
- Wsparcie dla „projektów rewitalizacyjnych” → indykatywna wartość środków na rewitalizację określona w SzOOP
 - środki z Priorytetu Inwestycyjnego 9b przeznaczone **TYLKO** dla projektów rewitalizacyjnych
 - **preferencje** dla projektów rewitalizacyjnych ze środków w pozostałych Priorytetach Inwestycyjnych
- Umożliwienie IZ RPO **wyboru sposobu weryfikacji** programu rewitalizacji
 - w trakcie naboru i oceny wniosków o dofinansowanie projektów
 - w odrębnej procedurze tj. przed ogłoszeniem naboru na projekty
 - w ramach mechanizmów wsparcia instytucjonalnego i eksperckiego z udziałem MliR lub Marszałka Województwa

Dobry program rewitalizacji warunkiem uznania projektu za „rewitalizacyjny” – Załącznik Wytycznych

Elementy programu rewitalizacji

- powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy
- diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych
- delimitacja obszaru/obszarów rewitalizacji
- wizja planowanego efektu rewitalizacji
- cele rewitalizacji i kierunki działań
- lista planowanych podstawowych i kluczowych z punktu widzenia realizacji celów rewitalizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć realizujących nakreślone kierunki działań
- ramy finansowe oraz system realizacji/wdrażania
- mechanizmy zapewnienia komplementarności
- system monitorowania i oceny
- mechanizmy partycypacji w całym procesie rewitalizacji

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Program rewitalizacji (opracowany i uchwalany przez samorząd lokalny)
- podstawa prowadzenia i koordynacji działań rewitalizacyjnych.

Cechy programu rewitalizacji

Kompleksowość

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych zarówno ze środków EFRR, EFS, FS, jak i z innych publicznych oraz prywatnych), tak aby równocześnie odnieść się do aspektów społecznych, ekonomicznych, przestrzennych, technicznych, środowiskowych i kulturowych.

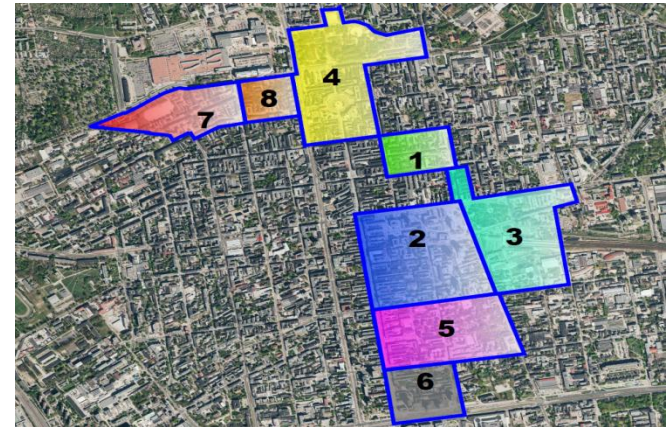

Koncentracja

Działania rewitalizacyjne dotyczą **najbardziej zdegradowanych obszarów** w gminie, tj. tam, gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa. [20%/30%]

Komplementarność

- przestrzenna
- problemowa
- proceduralno-instytucjonalna
- międzyokresowa
- źródeł finansowania

Partycypacja

Stanowi **FUNDAMENT DZIAŁAŃ** na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i oceniania. Musi mieć realny charakter, włączając wszystkich zainteresowanych

Działania

- Projekty pilotażowe
 - Konkursy dotacji
- Publikacje (np. podręcznik dobrych praktyk)
- Materiały informacyjno-promocyjne

Centrum wiedzy o rewitalizacji

- Informowanie
 - akty prawne i dokumenty oficjalne,
 - publikacje,
 - pytania i odpowiedzi
- Monitorowanie
- Upowszechnianie dobrych praktyk
- Sieciowanie interesariuszy rewitalizacji

Projekty pilotażowe w zakresie rewitalizacji

- zindywidualizowana forma wsparcia JST w prowadzeniu rewitalizacji
- realizowane są przez jednostki samorządu terytorialnego
- OSI: Bytom, Łódź, Wałbrzych
- konkurs pn. „Modelowa rewitalizacja miast” oraz bardziej powszechne **wsparcie w przygotowaniu programów rewitalizacji prowadzone przez marszałków województw**
- koordynowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
- finansowane z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Informacja, edukacja

- „Dobre praktyki na rzecz rewitalizacji” – publikacja 2016

**USTAWA O REWITALIZACJI ZOSTAŁA
UCHWALONA PRZEZ SEJM RP W DNIU
9 PAŹDZIERNIKA 2015 r.**

**ZAKRES
AKTU:**

ma charakter zbioru narzędzi, służących prowadzeniu efektywnych procesów rewitalizacji

INTERESARIUSZE:

mieszkańcy, władze publiczne, w tym samorządowe, organizacje społeczne, przedsiębiorcy

CEL AKTU:

stworzenie ram prawnych dla skutecznych procesów rewitalizacyjnych, które zachęcać będą podmioty publiczne i prywatne do współpracy i koncentracji środków i działań na obszarach zdegradowanych

Ustawa o rewitalizacji

- ustawowa definicja rewitalizacji,
- zadanie własne gminy – nieobligatoryjne,
- umocowanie prawne gminnego programu rewitalizacji,
- skoncentrowanie działań na obszarze rewitalizacji,
- zapewnienie partycypacji społecznej – m.in. Komitet Rewitalizacji,
- możliwość tworzenia Specjalnych Stref Rewitalizacji,
- możliwości uchwalenia Miejscowych Planów Rewitalizacji,
- zmiany w innych ustawach.

Specjalna Strefa Rewitalizacji

- Uchwała – akt prawa miejscowego na okres nie dłuższy niż 10 lat
- Strefa specjalnych rozwiązań prawnych:
 - społeczne budownictwo czynszowe jako cel publiczny
 - prawo pierwokupu nieruchomości przez gminę
 - zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy
 - sprzedaż nieruchomości z bonifikatą
 - brak depozytu sądowego przy wywłaszczeniu nieruchomości
 - roszczenia dot. nieruchomości w pieniądzu
 - dotacje dla właścicieli nieruchomości

MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI

[dodatkowe ustalenia fakultatywne]

- Zasady kompozycji nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z istniejącą
- Ustalenia dot. zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni publicznych
- Zasady i ograniczenia dot. działalności handlowej lub usługowej
- Maksymalne powierzchnie sprzedaży obiektów handlowych
- Zakres wybudowania infrastruktury technicznej, społecznej lub usługowej
[UMOWA URBANISTYCZNA]

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Dziękuję za uwagę

**www.mr.gov.pl/miasta
www.mr.gov.pl/rewitalizacja**